אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו אף

אני מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו מכאן

לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה שאין

מזיחין אותו ואמרי לה אין מזניחין אותו

ואמרי לה אין מזחיחין אותו מאן דאמר

מזיחין כדכתיב יולא יוח החשן ומאן דאמר

אין מזניחין דכתיב ²כי לא יזנח לעולם ה'

ומאן דאמר מזחיחין ידתנן משרבו זחוחי

הלב רבו מחלוקות בישראל מתקיף לה יהודה

בריה דר' שמעון בן פזי ומי איכא למאן דאמר

דבית שאן לאו מארץ ישראל היא והכתיב

ולא הוריש מנשה את בית שאן ואת בנותיה

ואת תענך ואת בנותיה אישתמיטתיה הא

דאמר ר' שמעון בן אליקים משום ר' אלעזר

בן פדת שאמר משום ר' אלעזר בן שמוע

ייתרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא מייתרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא

כבשום עולי בבל יוקסבר בקרושה ראשונה

קרשה לשעתה ולא קרשה לעתיד לבא

יוהניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית

אמר ליה ר' ירמיה לרבי זירא והא ר' מאיר

עלה בעלמא הוא דאכיל אמר ליה מאגודה

אָכליה יותנן יירק הנאגד משיאגד ודלמא

לאו אדעתיה יהשתא בהמתן של צדיקים אין

הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא

כל שכן ודלמא עישר עליהם ממקום אחר

ילא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף

ודלמא נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר

אמר ליה יחזי מאן גברא רבה קמסהיד

עליה מאי בהמתן של צדיקים דרבי פנחם בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין פגע ביה

בגינאי נהרא אמר ליה גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך אמר ליה אתה הולך לעשות

רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני אתה

ספק עושה מפק אי אתה עושה אני ודאי

עושה אמר ליה אם אי אתה חולק גוזרני

עליד שלא יעברו בך מים לעולם חלק ליה

הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא

אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דבמצוה עסיק

חלק ליה הוה ההוא מייעא דלווה בהדייהו

אמר ליה חלוק ליה גמי להאי דלא לימא כך

עושים לבני לויה חלק ליה אמר רב יוםף

כמה נפיש גברא ממשה ושתין רבוון

דאילו התם חד זימנא והכא תלתא

זימנין ודלמא הכא נמי חדא זימנא אלא

כמשה ושתין רבוון אקלע לההוא אושפיזא רמו ליה שערי לחמריה לא אכל

לד א ב ג מיי פ״ל הלכה ה [ופ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה טז]: לה ד מיי' פ"ג מהלכות מעשר הלכה ט:

שימה מקובצת

לו ת״ח האומר דבר הלכה של חדוש: 3] משקצים את : דרריו. נ"ב נ"א משקעין ובריו. ניביני משקעין: ג] מה״ד ולא הוריש וגו׳ אלא הניחום למס עובד ולא [7] ולא לעתיד לבא כשיגלו בימי נבוכדנאצר: לּ] מאגודה ארליה דמשואוד אמור למיכליה אכילת עראי: 1] לתרום שלא מן המוקף מן שאינו סמוך לו: 1] דבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות ואתא ר׳ אבא: לוֹ וא״ת דתנן . בפ׳ במה מדליקין. נ״ב תוס׳ מנחות דף וה ע"א ורכורוח

רבינו גרשום אוסרים שאני עתיד להתיר.

מזהיהין לשון גסות משרבו זהוהי הלב שלא חזרו תלמודן כל צורכן (הלב) ולא דקדקו בפני רבן כל צורכן רבו מחלוקות בישראל דאחד מטהר ואחד מטמא: הכתי׳ לא הוריש מנשה את כלומר לכדה ולא הוריש יושבי העיר אבל היו יושבי העיו אבל היו להם למס עובד: ולא קידשום עולי בכל וקא . סברי קדושה ראשונה וכו׳ יהושע קידשה לשעתה יווסכ קיסוו יסכונוו כלומר במקדש ראשון ולא קידשה במקדש שני והניחום שלא קידשום בפעם שניה כשעלו מבבל שלא יהו לא בכלל מעשר ולא בכלל שביעית שיחרשו ויזרעו בשביעית שיסמכו עניים עליהם בשביעית ובית שאן נמי לא כבשוה עולי בכל דמשום הכי לא היתה חייבת לא במעשר ולא בשביעי׳ ולפיכך אכל ר׳ מאיר עלה של ירק בלא מעשר: ודילמא ממקום אחר עשר ליה. כלומר שהוא היה במדינה [אחרת] ונתן עשור לשם להתיר עלה זו שבמדינה לתרום שלא מן המוקף. יי. רלומר ל) לא וחשדו אוחו הוה תורם אלא משלפניו ומשוח הכי אכל עלה. אלא תדע שמותר היה לאכול בלא מעשר. ודילמא נתן . טיויו רצד זה וארל ורו׳ מעשר שהוא אכל בצד זה ינתז מעשר מצד אחר. חזי שלא נתן מעשר על הכל. אני הולך לעשות כלומר אני הולך כמה שגזר עלי אני הולך כמה שגזר עלי הב״ה דכתיב כל הנחלים וכו׳. דלא לימא כך עושים לבני לוויה כשבא לִמברא הוא עבר ואותו שלוה זה לא עברו: ממשה רבינו ושיתין ריבוואן כלומר שחלק להן הב״ה היינו שהיו ישראל ששים רבוא ששים רבוא.

פירות נוהגת תרומה גדולה אבל לא מעשר אבל דגן תירוש וילהר חייבין לגמרי בין בתרומה בין במעשר והכי איתא התם אמר ר' יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שבאו הרובים ובטלום מאן נינהו הרובים תרגמוניא

א"ר זעירא רב יהודה בשם שמואל אומר חלת חוצה לארץ ותרומת חוצה לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש ר׳ אבא בשם רבי שמואל אמר לא חשו אלא לתרומת דגן תירוש וילהר ומשמע דקאי אר׳ יוחנן דאמר דבגולה היו מפרישין תרומות (כ) יווחתה רבי אבא לאשמועינן דדוקא בדגן תירוש וילהר היו מפרישין תרומות ומעשרות ולאו דוקא נקט תרומה דהוא הדין מעשר אבל שאר פירות לא חשו לענין מעשר אלא לתרומה גדולה כמו שמפרש רבי שילא בשם ר״ש אח״כ ר׳ שילה בשם ר"ש המר לה חשו הלה לתרומה גדולה אבל לירקות אפילו לתרומה גדולה לא חשו דתני איסי בשם רבי עקיבא מעשרות לירק מדבריהם פירוש שאין להם אסמכתא מן הפסוק כמו שיש לשאר פירות דאסמכו רבנן אקרא ולפי זה לא קשיא מידי מהך דשמעתין דרבי מאיר אכל עלה של ירק וההוא דמסכת ע"ו דאכל פירי דלא מעשרן בשאר פירות קאמר שהורמה מהן תרומה גדולה אבל לא מעשר ובברכות (דף לו.) לא גרסינן ירק דבללף איירי ולאו ירק הוא ול"ג נמי מעשר אלא הני מילי גבי ללף דכל שחר פירות חינו נוהג מעשר אלא תרומה וכן הוא בספרים מדויקים ואההיא דבירושלמי דקאמר שבאו הרובין ובטלום סמכינן עכשיו שאין אנו מפרישין תרומות ומעשרות ור"ת מפרש דאין השדות חשובות כמו שלנו לפי שנותנין מהן מס ולפי זה בימיהם לא היו מפרישין אלא מהנהו דלא יהבי טסקא דאיכא דלא יהבי כדאמר בהמקבל (ב"מ קי.) ארעא דלית לה כרגא וטסקא מאי ועוד יש לפרש שמא הרחוקים מארץ ישראל כמונו לא תקנו חכמים ועוד יש מפרשים שנמלא בירושלמי דהא דקאמר דמכזיב ולהלן פטור מן הדמאי לאו דוקא דמאי אלא אף מן הודאי ואהא סמכינן: אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו. מימה דלא משני הכי בפרק במה בהמה (שבת דף נו:) דדרשינן ואת הבמות אשר על פני ירושלים אשר בנה שלמה (אותם בער יאשיהו) כו׳ אפשר בא אסא כו׳ אלא מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן אף כו׳ ואמאי לא משני דמקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו כדמשני הכא ויש לומר דבשלמא הכא גבי נחש הנחושת לפי שנעשה

על פי הדבור טעו בו הראשונים והיו סבורים שהיה אסור לבערו הלא התם במה היו טועין שלא לבער אותן הבמות:

חבמינהו

יילכוא נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר. יווח״ת דתנן נפרק במה מדליקין (שבת דף לד.) ספק חשכה מעשרין את הדמאי הא ודאי חשכה לא אמאי כיון דאפשר ע"י נותן עיניו בלד זה ואוכל בלד אחר אם כן יהא מותר להפריש בשבת כדמוכח בפרק נוטל (שם דף קמא:) דתנן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה ופריך בגמרא (שם דף קמב.) והא מתקן הוא ומשני הא מני רבי

שמעון בן אלעזר היא דאמר נותן עיניו בלד זה ואוכל בלד אחר ולהכי לא חשיב תקון בשבת כשמעלה ויש לומר דשאני מדומע שכבר היה נתקן אבל תחלתו של טבל לא שרי על ידי דאפשר ליתן עיניו בלד זה ולאכול בלד אחר. [וע"ע חוספות גיטין לא. ובתנחות נה. ובבכורות נט. ד"ה בתחשבה]: אבור דיה אתה הודך דעשות רצון קוגך בו'. שמא שר של ים השיב לו כך אי נמי רבי פנחס היה מחשב בלבו שלכך היה מניח מלחלוק לו וכענין זה לריך לפרש בפרק קמא דמסכת ע"ז (דף יז.) גבי רבי אליעזר בן דורדייא דאמר שמים בקשו עלי רחמים:

מקום הניחו. כשיבאו בנינו אחרינו אם לא ימנאו מה לחקן במה יגדל - נשים דירק בחולה לארץ אינו נוהג בו לא מעשר ולא חרומה ובשאר שמס: להסגדר. להתגדל: מכאן. שראינו שקבל רבי עדות זו ולמד הימנה אע"פ שדבר תימה הוא שהרי מעולם היו נוהגין בו איסור למדנו שאין מזיחין תלמיד חכם האומר דבר הלכה אחידוש לאמר לא

שמעת. אין מזיחין אין מבדילין אותו משמועתו לאמר חזור בך: מוניחין. יומשקלים את דבריו: מוחיחין. לומר גאותך גרמה לך שלא הטית אוזן לשמוע דבר כהלכתו מפי רבך. לישנא אחרינא מגביהין ומסלקין אותו מדבריו: ז**חוחי.** לשון גבוהי הלב שלא דקדק מפי רבו כל לרכו וסמכו על לבם: (ה) מקורים וגו'. אלא הניחום למם עובד ויושבים ביניהם: אשתמיטתיה. ליהודה בריה דר"ש בן פזי: הרבה כרכים כנשו עולי מלרים. וקדשום בקדושת הארץ ולא כבשום עולי בבל לקדשם בשניה ולכך לא כבשום דהסברי הואיל והותרו הותרו דהדושה ראשונה בטלה דכי קדשה יהושע לשעתה קדשה ולא לעתיד לבא חכשגלו ביתי נבוכדנלר ולא רצו להחזיר קדושתה כדי שיהא מותר לחרוש ולורוע שם בשביעית שחין נוהגת בחולה לארץ ויסמכו עליהן עניים ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני ובית שאן מהן היתה ואותן שקדשו הן לא בטלו בחורבן שני כדאמרינן ה׳ אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתהשׁ ירושה רחשונה ושניה יש להם שבטלה ירושה ראשונה ונקראת שניה ירושה אבל ירושה שלישית אין להם נהגו איסור בארץ: עלה בעלמא. דאכילת עראי היא ושריא בארץ: מאגודה הואכליה. דמשנאגד אסור לאכול עראי: הנאגד. שדרכו לאוגדו: משיחגד. הוקבע למעשר ונחסר באכילת עראי: לאו אדעתיה. שכח ר' מאיר ולא עשרו ולעולם סבירא ליה דבעי עשורי: ממקום אחר. שמא הוי ליה ירק תלוש בביתו ואמר הרי הוא מעשר על אגודה זו: לתרום שלא מן המוקף. מן חהמחובר וסמוך לו כגון אין מקיפין שתי חביות (בילה דף לב:) וכמו מקפת וקורא לה שם (נדה דף עה:) לשון מקריב ומגיען זה לזה. ואסור לחבר להפריש ממה שאין לפניו על מה שלפניו דשמא אותו שהוא סומך עליו אינו בעין שנאבד או נרקב ונמצא שאין אומר כלום לקרוא לו שם מעשר על לד שני ואכל מלד שני: חזי מאן גברא רבה אסהיד עליה. ראה כמה אדם גדול העיד עליו דהיינו רבי יהושע הואיל ובא להעיד על זאת יפה כוון ודקדק בדבר אל נכון: גינאי. שם הנהר: רלון

קוני. כל הנחלים הולכים אל הים בגזירת המלך: ספק עושה. שמא לא יתנו לך בפדיון: דבמלוה עסיק. דכתיב (שמות יב) ושמרתם את המצות דמתחלת טחינה והרקדה בעיא שימור לשם מצה: דלווה בהדייהו. נתחבר עמס בדרך: עייעה. סוחר ערבי: כך עושין. בתמיה: לבני לויה. לבני חבורה שמניחן והולך: דלמא ה"נ חדא זימנא. אלא מתיירא היה שלא יחזרו המים וישטפו השנים והיה מדבר עליהם שימתין להם הנהר: כמשה ושתין רבוון. שנחלק להן ים סוף: חבטינהו

ביבמות בהערל (דף פב:) והביאך שהשניה לא פסקה הלכך ביתי רבי ואוכל טבלים: נתן עיניו בלד זה.

א) סוטה מו: וושם איתא לו) סוסה נוו. [וסם חימו דתניא], ב) [בברכות ט: נוכר רבי יהודה בריה דר״ש כן פזין, ג) חגיגה ג:, ד) שם: מגילה י: ערכין לב: תמורה כא. זבחים ס: קז: מכות יט. שבועות טז., קז מטשרות ה"ל ב"" קו. מכוע יע. ספועות טו., ד) מעשרות פ"א מ"ה ר"ה יב., ו) [יבמות לט: כתובות כת: גיטין ז. לעיל ה: ו.], ז) [עירובין ל: וש"נ], ת) [ברכות ל:], ע) [דברים ל],

תורה אור השלם

ו. ויַרְכַּסוּ אַת הַחֹשׁן מַטַבְעֹתָיוּ אֶל יְיִבֵּיי. לִהְיוֹת עַל חֵשֶׁב הְאֵפוֹד וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל נְיְרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מַטַּבְּעֹתִיו אֶל טַבְּעֹת הָאֵפֹד בְּפְתִיל הְבַלֶּת לְהָיֹת עַל חֵשֶׁב הָאֵפֹד החשו וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפֹּד בַּאֲשֶׁר צָּוָה יְיָ אֶת משָׁה: שמות לִט כא ב. 2. בִּי לֹא יִוְנַח לְעוֹלְם 2. בּי לא יְנְנֵּוֹן לְעוֹלֶם אֲדֹנָי: איכה ג לא 3. וְלֹא הוֹרִישׁ מְנֵשֶּׁה אֶת בֵּית שָאָן וְאֵת בְּנוֹתֵיהָ ַנְאָת תַּעְנַךְּ וְאֶת בְּנֹתֶיהָ וְאֶת יוֹשְׁבֵי דוֹר וְאֶת וְאֶת יוֹשְׁבֵי דוֹר וְאֶת ואת יושבי בנותיה יִבְלְעָם וְאָת בְּנֹתֶיהָ וְאֶת יושבי מגדו ואת בנותיה ױַּבְּ דְּיִּהְיִּרְיְ נִיּוֹאֶל הַבְּנְעֲנִי לְשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת: שופטים א כז

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה ולא הוריש: (ב) תום' ד"ה (בעמוד הקודם) והתיר ומעשרות וכו':

מוסף רש"י

זחוחי הלב. שאין מטין את אונם לשמוע יפה מפי רבם וסומכים על בינתם לקקק שמועתס פופה מו:). קרושה ראשונה. קיושה ראשונה. שקידשה יהושע לשעתה, לא מידשר לי פקרופה החשע נטעמה, לא קידשה לעתיד לבא, אבל קדושה שניה נתקדשה לעולם כדתניא ביבמות (פב:) קדושה ראשונה ושניה יש להן, שלישית אין להן (חגיגה ג: עי"ש) שיסמכו עליהן עניים לשכור עלמן לחרוש ולקלור ועוד ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני (יבמות ירק הנאגד. שלרכו באגודות, משיאגד. הוי גורנו למעשר ואסור לאכול ממנו טראי טד שיטשר ממנו עלחי עד שיעשר (ח"ה יב.) בהמתן של צדיקים. חמורו דלי פנחם כן יחיר לקמן, אין כן יחיר לקמן, אין על ידן. שמחכל הבהמה על ידן. שמחכל הבהמה דבר החסור לה (לעיל הו). שלא מן המוקף. מוקף סמוך, כמו (לקמן מו:) בתיין, כמו (נקמן מו:) מקיפין בבועי, שסומכים זו לזו ורואין אם דומות זו מקיפין בפושי, שסומכים וו לזו ורואין אם דומות זו לזו, וכמו מקפת וקורא לה שם דמסכת נדה בפרק נה של המספת מה בפוקף בתרא, שלא מן המוקף מדבר שאינו סמוך לו באותו כלי דליהוי מיני וביה (ערובין ל:) אסו לחנה כני לפיטף נפיטי וביה (ערובין ל:) אסור לחבר לומר תבואה שיש לי במקום פלוני תהא תרומה על זו, שמא אותה שעה אינה בעין, ואם עשה עשוי